

УДК 811.111'37

DOI: [https://doi.org/10.18524/2307–4604.2023.1\(50\).285563](https://doi.org/10.18524/2307–4604.2023.1(50).285563)

ТУРИСТИЧНА ЛЕКСИКА У ФОРМАЛЬНОМУ Й НЕФОРМАЛЬНОМУ ДИСКУРСАХ

Прима В. В.

кандидат філологічних наук, доцент,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID 0000–0001–7331–9950
Researcher ID: AFI-4861–2022

Стаття присвячена вивченню основних проблем та особливостей дискурсу як надзвичайно складного та багатогранного явища. Перш за все нами визначено поняття «дискурсу» з погляду основних його критеріїв та аспектів вивчення. Власне дискурс визначається як тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, потік мовлення, який має різні форми прояву, відбувається в межах конкретного каналу спілкування, в результаті чого формуються найрізноманітніші мовленнєві жанри. «Туристичний дискурс» розглядаємо як текст, що є комунікативною складовою (підсистемою) мовлення в сукупності з позамовними — прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими чинниками. До компонентів туристичного дискурсу відносимо дискурс власне подорожуючих про мандрівки та їхню активність (побут, харчування, розваги), екскурсиводів про визначні місця, а також дискурс мандрівників-блогерів, які описують свої подорожі за допомогою засобів масової інформації, соціальних мереж та своїх власних блогів. За формою туристичний дискурс поданий монологічним (повідомлення, оповіді, оголошення, основна інформація про готелі, меню, статті, огляди тощо) та діалогічним спілкуванням (туристів, блогерів, співробітників готелів та ін.). Проаналізувавши різні дослідження, можна виділити два основні види туристичного дискурсу: формальний і неформальний туристичний дискурс. Формальний дискурс з точки зору словникового складу представлено літературними (як нейтральними, так і термінологічними) лексичними та фразеологічними одиницями. Формальний туристичний дискурс зазвичай характеризується вживанням вузькоспеціальної та міжгалузєвої термінології, притаманної лише даній сфері. Неформальний туристичний дискурс представлений розмовною (як літературною, так і не літературною) лексикою та фразеологією. Сюди ж можна віднести професіоналізми та жаргонізми. Окремою складовою туристичного дискурсу виділяємо тексти, що мають міждискурсивний статус та займають проміжне положення між двома частинами туристичного дискурсу, формальною та неформальною. До таких текстів ми відносимо туристичну публіцистику, яка є туристичною лише за

своєю тематикою і в основному має риси, притаманні газетним і публіцистичним текстам.

Ключові слова: дискурс, туристичний дискурс, поняття, текст, спілкування, лексика.

TOURISM LEXIC IN FORMAL AND INFORMAL DISCOURSE

Прыма В.

candidate of philological sciences, associate professor,
State University of Trade and Economics

The article is dedicated to the study of the main problems and features of discourse as an extremely complex and multifaceted phenomenon. First of all, we defined the concept of “discourse” from the point of view of its main criteria and aspects of study. Discourse itself is defined as a type of communicative activity, an interactive phenomenon, a flow of speech, which has various forms of manifestation, takes place within a specific communication channel, as a result of which a wide variety of speech genres are formed. We consider “tourist discourse” as a text that is a communicative component (subsystem) of speech in combination with non-speech — pragmatic, socio-cultural, psychological and other factors. The components of tourism discourse include the discourse of actual travelers about their travels and their activities (living, food, entertainment), tour guides about places of interest, as well as the discourse of traveler bloggers who describe their travels using mass media, social networks, and their own blogs. According to the form, tourist discourse is presented in monologue (messages, stories, announcements, basic information about hotels, menus, articles, reviews, etc.) and dialogic communication (tourists, bloggers, hotel employees, etc.). After analyzing various studies, two main types of tourist discourse can be distinguished: formal and informal tourist discourse. Formal discourse from the point of view of vocabulary is represented by literary (both neutral and terminological) lexical and phraseological units. Formal tourism discourse is usually characterized by the use of highly specialized and interdisciplinary terminology, inherent only in this field. Informal tourism discourse is represented by colloquial (both literary and non-literary) vocabulary and phraseology. This includes professionalism and jargon. As a separate component of the tourist discourse, we single out texts that have an interdiscursive status and occupy an intermediate position between two parts of the tourist discourse, formal and informal. To such texts we refer to tourism journalism, which is touristic only in terms of its subject and mainly has features inherent in newspaper and journalistic texts.

Key words: discourse, tourism discourse, notion, text, communication, lexic.

Вступ. Тісна взаємодія мови та культури завжди була об’єктом прискіпливої уваги вчених. У сучасній лінгвістиці чітко прослідковується тенденція до вивчення мови як продуктивного способу від-

творення культури. Це пояснюється тим, що мова є «ключем» до системи пізнання людської думки, її психології. На думку Л. Ельмслева, мова «може відкрити дорогу, як до розуміння стилю особистості, так і до подій життя попередніх поколінь» (Карпенко). Аналіз робіт учених за останні 10–15 років дозволяє помітити в сучасній лінгвістиці все більш чітку тенденцію до формування нового напрямку в дослідженнях — культурологічної лінгвістики (лінгвокультурології). Саме лінгвокультурологія найкраще представлена дискурсивними дослідженнями, особливо в туристичній сфері. В Україні проблемами функціонування дискурсу займаються такі вчені: Ф. Бацевич (дискурс як процес і категорія комунікації, основні типи дискурсів), К. Серажим (дискурс як соціолінгвістичне явище комунікативного середовища загалом і політичний дискурс як феномен сучасного інформаційного простору України), А. Єрмоленко (дискурс як основа і форма націоналізованого життєвого світу), Г. Почепцов (типологія дискурсів), А. Токарська (правовий дискурс) та ін. Серед зарубіжних учених окреслену проблему вивчають: Т. А. ван Дейк, М. Вебер, Ю. Габермас, Й. Стернін, Г. Солганик, Дж. Фіске, Р. Водак, Р. Ходж, Л. Дж. Філіпс, М. Йоргенсен та ін. Питання вивчення дискурсу впевнено тримає провідну роль в сучасній комунікативній лінгвістиці (Прима, 2022).

Результати та обговорення. На думку деяких українських дослідників, дискурс — це єдність мовленнєвої практики (діалогу, полілогу, інтеракції між його учасниками) і контексту (середовища, місця, топосу) її розгортання, зустрічі й взаємодії його учасників — членів якогось мовного (фахового, ідеологічного, творчого, конфесійного тощо) співтовариства. Виходячи із цього, «в рамках дискурс-аналізу будь-який дискурс — це водночас і лінгвістичний, і соціокультурний феномен. Такий дискурс виникає та еволюціонує в соціумі, культурі, життєвому світі людини; він здатний не тільки відчувати на собі вплив соціокультурного середовища, а й справляти на нього зворотний активний вплив. Цей вплив дискурсу на соціум може бути і позитивним, і негативним, і навіть згубним для самого соціуму» (Лук'янець, 2000: 26).

Перш ніж дати визначення туристичному дискурсу, необхідно звернути увагу на поняття «текст» та «дискурс». Варто зазначити, що поняття «дискурс» походить від латинського слова *discursus*, яке означає «біг у різних напрямках». У науковій літературі дискурс в осно-

вному вживається як синонім до тексту. Спеціалісти, які займаються вивченням дискурсу, розглядають його співвідношення із текстом. На думку В. І. Карасика, текст і дискурс пов'язані відношеннями реалізації: дискурс знаходить своє вираження в тексті, ми із цим погоджуємося. Зі свого боку, Ю. С. Степанов обґрунтовує ідеологічний підхід до дискурсу, вважаючи, що дискурс — це особливі тексти, за якими стоїть особливий світ, тобто особлива граматики, особлива лексика, особливі правила слововживання і синтаксису, особлива семантика. На сучасному етапі наукового осмислення мовно-комунікативної практики лінгвістика тексту переходить свої традиційні межі й перетворюється з доцентрової на відцентрову, спрямовану на поєднання з іншими галузями мовознавства. У зв'язку з найновішими когнітологічними дослідженнями лінгвістика тексту потребує нових методик аналізу об'єкта як форми репрезентації знань у мові, як концептуального модельного відображення дійсності, як модифіката сфери свідомості автора (художньої, естетичної, етичної, наукової, аксіологічної, прагматичної) і як моделі впливу на свідомість, інтелект, пам'ять, поведінку, погляди інтерпретаторів (Селіванова, 1999: 106). Багато лінгвістів трактують дискурс як діалогічний спосіб мовленнєвої взаємодії, а текст — як переважно монологічне мовлення. Так, зокрема, М. Макаров зазначає: «У багатьох функціонально зорієнтованих дослідженнях простежується тенденція до протиставлення дискурсу й тексту за низкою опозитивних критеріїв: функціональність — структурність, процес — продукт, динамічність — статичність, актуальність — віртуальність. Відповідно, розрізняють текст-як-продукт і дискурс-як-процес» (Селіванова, 2008: 89).

Тривалий час увагу лінгвістів привертає текст як основна одиниця мовленнєвого спілкування, тобто мови. Текст вважається складним феноменом, саме тому єдиного розуміння його значення сьогодні не існує. Існує точка зору, що власне текст підпорядкований замислу автора. Деякі дослідники вважають, що текст є «результатом людської діяльності, його можна пояснити як таку єдність речень, яка спрямована на виконання стратегічних і тактичних завдань спілкування у широкому сенсі». Варто зауважити, що саме такий підхід до тексту близький до психолінгвістичного, який розглядає поняття тексту як одиницю комунікації, як продукт мови, який є детермінованим потребами суспільства. Ми, в свою чергу, звертаємось до одного з основних принципів мовної діяльності, базовим підґрунтям якого є

твердження, що основна мета будь-якої мовленнєвої діяльності спрямована на те, щоб певним чином змінити поведінку або стан сприйняття адресата, тобто викликати вербальну, фізичну, ментальну, емоційну реакцію. Саме тому будь-який текст має на меті вплинути на рецепієнта, а мовленнєвий вплив реалізується в будь-якому дискурсі, зокрема туристичному. У той же час туристичний дискурс є складним об'єктом дослідження, який не може бути визначеним однозначно (Прима, 2015).

Як стверджує Tribe: «Туризм розвинув мережу комунікацій, яка включає професійні асоціації, конференції, книги та журнали». Однак він далі зазначає, що «дослідження туризму не встановили нічого, що можна було б назвати традицією, яка могла б нав'язати свою власну єдність» (Tribe, 1997: 645). Незважаючи на цю відсутність єдності, у концепції дискурсивного поля інституціоналізація туристичних досліджень дозволила урядам часто «усунути з політичної сфери проблеми, які в іншому випадку були б політичними», а потім переробити їх у мабуть, більш нейтральна сфера туристичного менеджменту для розгляду «експертів». Ці експерти з туризму, можливо, живуть в інституційному середовищі як космополітичні інтелектуали, члени «нового племені» писарів, які наглядають за виробництвом і відтворенням туристичних знань (Watts, 1993).

Н. А. Герасименко зазначає, що «туристичний дискурс володіє єдністю сфери функціонування — це сфера туризму. Важливою властивістю комунікації в туристичній сфері є множинність адресата, спрямованість Я — ВИ є наслідком цього». Далі увагу зосереджено на семантиці туристичного тексту: «тематична єдність — друга особливість туристичного дискурсу. Темою комунікації є туристичні питання, функціонування готельно-ресторанного бізнесу, подорожей, взаємовідносин туристів й приймаючої сторони...». Є. І. Шейгал вважає, що дискурс практикується як інституційне спілкування, яке, на відміну від того, яке орієнтується на особистість, характеризується використанням певної системи знаків, тобто має власну підмову (лексика, фразеологія). На думку дослідниці, суть дискурсу можна представити формулою «дискурс = підмова + текст + контекст». Виокремлюючи функції туристичного дискурсу, важливо звернути увагу на функції мови, які наведені академіком В. В. Виноградовим. Такими функціями є функція спілкування, повідомлення і впливу. Усі такі функції наявні в туристичному дискурсі.

Основна роль належить функції впливу, оскільки промова має на меті не стільки передачу інформації, скільки вплив на аудиторію. Функція спілкування також відходить на другий план, оскільки між автором і адресатом не відбувається спілкування в прямому значенні цього слова.

Головні особливості дискурсу — його раціональність, осмисленість, доцільність, чіткість постановки проблем, котрі обговорюють, використання певних методів для обґрунтування певних тверджень та пошуку істини. Дискурс — це особлива розумово-мовленнева діяльність, що має логічно визначену структуру «мета — метод — результат». Мета визначає чітку спрямованість розумово-мовленневої діяльності учасників дискурсу та те, заради чого вони ведуть діалог — пошук істини, розв'язання певних проблем і досягнення консенсусу. Метод — інтелектуальні прийоми, які використовують суб'єкти дискурсу для досягнення мети; результат — досягнення мети; кожен дискурс має контекст. Контекст дискурсу — це ситуація конкретного міркування, акту комунікації. Контекст може бути теоретико-пізнавальним або прагматичним та зумовлює специфіку міркувань, їх глибинний смисл, зв'язок із реальним життям людей та суб'єктів міркувань. Залежно від об'єкта виявлення смислу, тематики та значення мовних висловів контекст дискурсу може бути науковим, філософським, політичним, юридичним, релігійним та ін. Історичність дискурсу — це просторово-часовий вимір, в якому проявляються соціально-культурні чинники, які змінюються в часі та зумовлюють особливості ведення діалогу. У комунікативному аспекті дискурс виступає як монолог чи діалог, у процесі яких комуніканти шукають взаєморозуміння, намагаються домогтися спільного консенсусу (Карамішева). Інституційний дискурс накладає певні формально-змістовні обмеження на мовну поведінку у різних соціальних сферах, опосередковано формуючи суспільну свідомість. Такий тип є широким поняттям, що охоплює мовну систему, мовленневу діяльність і текст. Таке поєднання представлене у формулі: інституційний дискурс — передмова — текст — контекст. Складова «текст» має інтертекстуальність, оскільки включає велику кількість прецедентних текстів та гіпертекстів. Компонент «контекст» складається з ситуативного, культурного контекстів та елементів відображення індивідуальних мовних картин світу суб'єктів комунікації. Інституційний дискурс — це спілкування представників соціальних груп або інсти-

тутів один з одним. Під інституційними текстами розуміють тексти інституційного дискурсу, як «спеціалізована, клішована» форма комунікації, учасників суспільних інститутів. Основною ознакою інституційної мовленнєвої взаємодії є визначені контекстом дискурсивні сутності мовців, їх інституційні ролі, владні стосунки та мовленнєва поведінка. Сучасна лінгвістика виділяє такі види інституційного дискурсу: політичний, дипломатичний, судовий, адміністративний, військовий, освітній (педагогічний), релігійний, медичний, діловий, рекламний, науковий, сценічний, масовоінформаційний та інші, їх головна ознака — нерівність комунікативних стосунків між учасниками мовленнєвої інтеракції. Ядром інституційного дискурсу є спілкування пари комунікантів з попередньо визначеними асиметричними ролями. Є. І. Шейгал виділив умови структурування жанрового простору окремих видів інституційного дискурсу, такі як: ступінь інституційності, суб'єктно-адресатні відносини, соціокультурну варіативність, ситуативну локалізацію. Найважливішу роль у вивченні інституційного дискурсу відіграє його аксіологічна природа. Система базових цінностей визначається метою конкретного дискурсу і характерними професійними кодексами. Основними дискурсивними характеристиками інституційної мовленнєвої інтеракції є: комунікативні ролі учасників, що конвенційно та попередньо визначені і залежать від комбінації конверсаційних особливостей ситуативного та соціального контексту.

Проблеми дискурсології та комунікативної лінгвістики не залишились без уваги у мовознавстві, деякі аспекти були висвітлені у працях таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як Ф. Бацевич, В. Карасик, І. Шевченко, О. Морозова, J. Michaels, і водночас проблеми визначення та дослідження особливостей військового дискурсу є актуальними у сучасних напрямках лінгвістичних студій. Складність і багатогранність військового дискурсу пов'язана з поняттям дискурсу взагалі. Перш за все, необхідно зазначити, що поняття дискурсу є не просто неоднозначним, визначення цього явища в «Лінгвістичному енциклопедичному словнику» свідчить про те, що дискурс має кілька значень: 1) зв'язний текст у сукупності з екстралінгвальними факторами; 2) текст, взятий в подієвому аспекті; 3) мовлення, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія (Бацевич, 2009: 95). Деякі мовознавці дають таке визначення дискурсу — це текст, занурений в ситуацію спілкування, та спіл-

кування за допомогою тексту (Вінницька, 2005), інші підкреслюють, що дискурс — це не просто потік мовного спілкування, але й мовна поведінка суб'єкта ідеології, обмежена рамками, конкретними обставинами життя людини (Єрмоленко, 1999: 67). Крім того, вчені мають і широке розуміння цього мовного явища та позиціонують його як інтегральний феномен, мисленнєво-комунікативну діяльність, яка протікає у широкому соціокультурному контексті; сукупність процесу і результату, що включає як позалінгвальний, так і лінгвальний аспекти (Шевченко, 2005: 21). Найвичерпніше трактування цього поняття знаходимо у працях сучасного вітчизняного лінгвіста Ф. Бацевича, його точки зору ми і дотримуємося у своєму дослідженні. «Дискурс — тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвальну), відбувається в межах конкретного каналу спілкування; синтез когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які визначаються конкретним колом «форм життя», залежних від тематики спілкування, має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів» (Бацевич, 2009: 154).

Дискурс як складний феномен вивчається багатьма науками, зокрема філософією, психологією, етнографією, літературознавством, лінгвістикою та її напрямками. Дискурсом займається мовознавча наука дискурсологія, яка представлена методологічно й теоретично різноманітними течіями, лінгвістичними школами й окремими дослідженнями, спрямованими на всебічний опис і характеристику мовленнєвого спілкування людей у специфічних і стандартних комунікативних ситуаціях з урахуванням соціальних, культурних, когнітивних, психологічних, етнічних й інших чинників. Об'єктом дискурсології є різноманітні дискурсивні практики мови, а предметом — організація дискурсу (Селіванова, 2008: 625).

Вивчаючи туристичний дискурс, ми звернулись до формальної та неформальної його частини, тобто розглянули власне туристичний дискурс, представлений в онлайн туристичних путівниках по Україні. Саме онлайн туристичні путівники та офіційні сайти туристичних фірм першими розмістили на своїх сторінках повідомлення про теперішню ситуацію в Україні:

«Ukrainians are now forced into a war they did not choose and their country did not provoke».

А також повідомляють подорожуючих про небезпеку, яка може їх спіткати на території країни:

«The Russian invasion of Ukraine involves attacks against a number of major cities and many areas of the country are extremely dangerous. Foreign nationals who have not left the country should register their presence with their home government».

Багато туристичних сайтів та організацій створили фонди допомоги біженцям з України та жителям, які постраждали від воєнних дій на території нашої держави:

«In the coming days, many people will sadly be hurt and in need. We believe that supporting local organizations that are already on the ground is the best way to get help to people in need quickly».

Висновки. Наша стаття розглядає широкий міждисциплінарний діапазон дослідження, які часто звикли об'єднувати під терміном аналіз дискурсу. У статті визначено основні підходи до розуміння власне дискурсу у формальному й неформальному його видах. Тобто дослідники туризму мають цікавитися не лише дискурсами самого туризму, а й тими, які приєднуються до академічних досліджень туризму. А саме розглядати туристичний дискурс через призму інших, тотожних йому дискурсів — туристична реклама, туристичні блоги і т. д.

Список літератури

- Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. 2-е вид., доп. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 376 с.
- Вінницька О. В. Фонема структурного англomовного газетного інформаційного повідомлення як фактор формування його прагматики. *Новітня філологія*. 2005. № 2 (22). С. 132–136.
- Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія : підручник. К. : Лібра, 1999. 488 с.
- Карамишева Н. В. Логіка. Поняття «дискурс». URL: <http://westudents.com.ua/glavy/35388–71-ponyattya-quotdiskursquot.html>
- Карпенко А. В. Концепт у сучасних лінгво-когнітивних дослідженнях: підходи до визначення та типологія / Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/25391/1/Karpenko.pdf>
- Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озодовська Л. В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. К., 2000. 304 с.
- Прима В. В. Англomовний путівник як різновид туристичного дискурсу. *Записки з романо-германської філології*. 2015. Вип. 2. С. 151–156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zrgf_2015_2_22.

Прима В. В. Туристичний дискурс як структурно-детермінований вияв комунікації в сфері теризму. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2022. Vol. 1, No. 3. P. 37–48. doi: 10.46299/j.isjel.20220103.3

Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). К.: Фітосоціоцентр, 1999. 148 с.

Селіванова О. С. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми (1290 термінів і понять): підручник. Полтава: Довкілля К., 2008. 712 с.

Шевченко І. С., Морозова О. І. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / за ред. І. С. Шевченко. Харків: Константа, 2005. 355 с.

URL: <https://www.lonelyplanet.com/ukraine>

Tribe J. The Indiscipline of Tourism. *Annals of Tourism Research*. 1997. 24(3). 638–657/

Watts M. Development I: Power, Knowledge, Discursive Practice. *Progress in Human Geography*. 1993. 17(2). 257–272.

References

Batsevych F. S. *Osnovy komunikatyvnoyi linhvistyky: pidruchnyk*. 2-he vyd., Dod. Kyiv: VTS “Akademiya”. 2009. 376.

Vinnys’ka O. V. Fonema strukturnoho anhlomovnoho hazetnoho informatsiynoho povidomlennya yak faktor formuvannya yoho prahmatyky. *Novishnya filolohiya*. 2005. № 2 (22). 132–136.

Yermolenko O. M. *Komunikatyvna praktychna filosofiya: pidruchnyk*. K.: Libra, 1999. 488.

Karamisheva N. V. Lohika. Ponyattya “dysurs” [Elektronnyy resurs]. — Rezhym dostupu: <http://westudents.com.ua/glavy/35388–71-ponyattya-quotdiskursquot.html>

Karpenko O. V. Kontsept u suchasnykh linhvo-kohnityvnykh doslidzhennyakh: pidkhody do vyznachennya ta typolohiya. Sums’kyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet im. A. S. Makarenka. [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/25391/1/Karpenko.pdf>

Luk’yanets’ V. S. *Suchasnyy naukovyy dyskurs: Onovlennya metodolohichnoyi kul’tury* / V. S. Luk’yanets’, O. M. Kravchenko, L. V. Ozadovs’ka. K., 2000. 304.

Prima V. V. Anhlomovnyy putivnyk yak riznovyd turystychnoho dyskursu / V. V. Prima // *Zapysky z romano-hermans’koyi filolohiyi*. — 2015. Vip. 2., 151–156. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zrgf_2015_2_22.

Prima V. V. Turystychnyy dyskurs yak stukturno-determinovanyy vyav komunikatsiyi u sferi teryzmu. *International Science Journal of Education & Linguistics*. Vol. 1, No. 3, 2022, 37–48. doi: 10.46299/j.isjel.20220103.3

Selivanova O. O. Aktual’ni napryamky suchasnoyi linhvistyky (analitychnyy ohlyad) / O. O. Selivanova. K.: Fitosotsiotsentr, 1999. 148.

Selivanova O. S. *Suchasna linhvistyka: napryamy ta problemy (1290 terminiv i zrozumity): pidruchnyk*. Poltava: Dovkillya K., 2008. 712.

Shevchenka I. S., Morozova O. I. *Dyskurs yak kohnityvno-komunikatyvnyy fenomen: kil'k. monohrafiya / za red. I. S. Shevchenka.* Kharkiv: Kostyanta, 2005. 355

<https://www.lonelyplanet.com/ukraine>

Tribe, J. (1997). The Indiscipline of Tourism. *Annals of Tourism Research* 24(3): 638–657

Watts, M. (1993). Development I: Power, Knowledge, Discursive Practice. *Progress in Human Geography* 17(2): 257–272.

Стаття надійшла до редакції 06.05.2023 року